Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Kennisnotitie

Lange-termijn-indicatoren voor monitoring van Sportakkoord II

M. Duijvestijn, M.S. van Mourik-Boelema, A.J. van der Vegt & T.M. Schurink-van 't Klooster

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 A Bilthoven
www.rivm.nl

T 088 689 91 11

Auteurs:
M. Duijvestijn
M.S. van Mourik-Boelema
A.J. van der Vegt
T.M. Schurink-van 't Klooster
Centrum:
Preventie, Leefstijl en Gezondheid
Contact:
tessa.schurink@rivm.nl
Kenmerk:
KN-2024-0006
DOI:
10.21945/RIVM-KN-2024-0006
Datum:
31-05-2024

Aanleiding

Het 'Sportakkoord II (SAII) op hoofdlijnen' is in december 2022 ondertekend door de vier strategische partners: het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS), NOC*NSF, Vereniging Nederlandse Gemeenten/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Platform ondernemende sportaanbieders (POS) (1). Het SAII is een vervolg op het eerste Sportakkoord (2). Dit tweede akkoord loopt tot en met 2026 en bestaat uit de volgende zes thema's: (1) Inclusie & Diversiteit; 2) Sociaal veilige sport; 3) Vitale sportaanbieders; 4) Vaardig in bewegen; 5) Ruimte voor sport en bewegen; 6) Strategisch kader topsport. Themawerkgroepen bestaande uit de vier strategische partners, het Mulier Instituut (MI) en het Kenniscentrum Sport & Bewegen (KCS&B), hebben opgaven per thema benoemd en deze vertaald naar werkafspraken (activiteiten) en doelstellingen voor 2026. Deze informatie is te vinden in het werkplan SAII (3).

Het SAII wordt gemonitord door het MI, in samenwerking met het RIVM. Hoe zij dit doen staat voor de eerste vijf thema's beschreven in het Monitorplan SAII (4). Het thema Strategisch kader topsport kent een eigen aanpak en looptijd. Dit thema wordt gemonitord door het MI met het doorlopende onderzoek Topsport in Nederland (TiN).

Hoe is het Monitorplan SAII tot stand gekomen?
Bij het vormgeven van het monitorplan is de methode Outcome Mapping (OM) toegepast. Bij OM wordt uitgegaan van een systeembenadering. De theorie is dat interventies vooral bedoeld zijn om kansen en mogelijkheden voor actoren (partners) te creëren die tot verandering in het systeem kunnen leiden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie sferen van invloed (Figuur 1):

- Controlesfeer: actoren die controle hebben over het uitvoeren van de activiteiten van het programma (bv. de projectorganisatie)
- Directe invloedsfeer: de intermediaire actoren die rechtstreeks worden beïnvloed en/of ondersteund door het programma (bv. sportaanbieders, scholen, gemeenten)
- Indirecte invloedsfeer: de einddoelgroep(en) voor wie/waar verandering beoogd is (bv. de bevolking, kinderen, etc.)

De monitoring van het SAII door het MI richt zich met name op de directe invloedsfeer. Daarbij zijn 'voortgangsindicatoren' geformuleerd. Deze voortgangsindicatoren gaan over de concrete verwachte, gewenste of gedroomde waarneembare verandering bij de actor. Dit kan gaan om activiteiten, werkwijze, beleid of (samenwerking)relaties.
Het RIVM brengt indicatoren in beeld die horen bij de indirecte invloedsfeer. In het monitorplan worden dit de 'lange-termijn-indicatoren' genoemd.

Deze indicatoren gaan met name over de einddoelgroep waarbij een verandering op de lange-termijn beoogd wordt. Veranderingen op de lange-termijn kunnen bij deze indicatoren niet direct verbonden worden aan de acties van het SAII. Wel geven lange-termijn-indicatoren cijfermatig inzicht in de context van een thema/opgave waar verandering is beoogd. Per thema kan de einddoelgroep verschillend zijn.

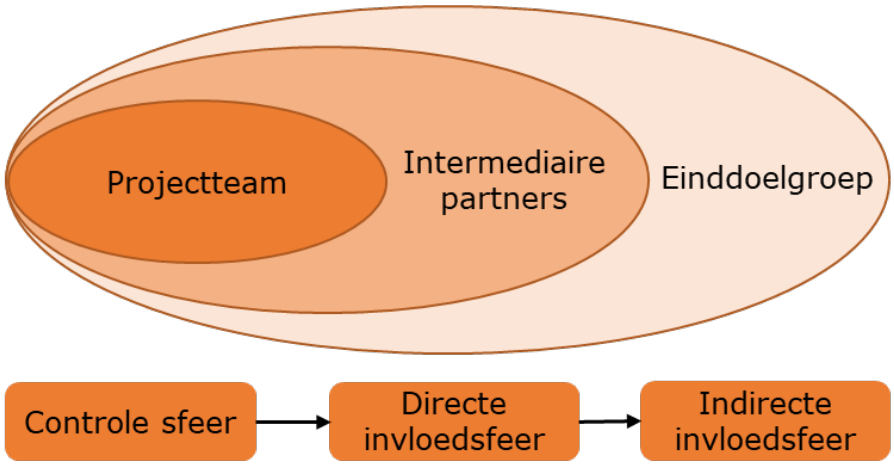

Figuur 1 Sferen van invloed bij Outcome Mapping (OM) theorie (5).

Voortgangsrapportages
Het MI verzorgt een jaarlijkse voorjaarsrapportage ten behoeve van de monitoring van het Sportakkoord II. In deze rapportages zal o.a. aandacht worden besteed aan de voortgangsindicatoren en de lange-termijn-indicatoren. De cijfers behorend bij de lange-termijn-indicatoren worden door het RIVM van juni 2024 tot en met december 2027 doorlopend gepubliceerd op www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord.

Deze publicatie vormt een aanvulling op het Monitorplan SAII (4). In het monitorplan zijn potentiële lange-termijn-indicatoren benoemd (de basislijst). In deze publicatie wordt de uiteindelijke set lange-termijn-indicatoren weergegeven en zijn de lange-termijn-indicatoren voor het thema Strategisch kader topsport opgenomen.

In de methode-sectie wordt beschreven hoe deze indicatorenset tot stand is gekomen inclusief het tot stand komen van de basislijst. Vervolgens wordt in de resultaat-sectie per thema van het SAII voor elke indicator de bron en de meetfrequentie aangegeven.

Methode

De set van lange-termijn-indicatoren is tot stand gekomen in samenwerking met het MI en het KCS&B. De volgende alinea's geven een beschrijving van hoe dit proces is doorlopen.

Basislijst
Allereerst is een basislijst met lange-termijn-indicatoren samengesteld ten behoeve van de publicatie van het Monitorplan SAII (4). De volgende bestaande bronnen zijn geraadpleegd. Daarbij kan een indicator in meerdere bronnen voorkomen:

- Kernindicatoren Sport en Bewegen (6)
- Indicatoren bij Sport op de Kaart (7)
- Indicatoren gevolgd ten behoeve van Sportakkoord I (8)

- Lijst met indicatoren vanuit project data-infrastructuur Sport en Bewegen (9)

Er is nagegaan welke indicatoren uit deze bronnen (in totaal bijna 400 indicatoren) aansluiten bij de thema's/opgaven/doelen van het SAII. Daaruit resulteerde een basislijst met 90 indicatoren, variërend van 11 tot 23 indicatoren per thema die is toegevoegd aan het monitorplan (4).

Om vervolgens tot de uiteindelijke set van lange-termijn-indicatoren te komen is een afbakening toegepast en zijn experts geraadpleegd.

Afbakening
Om een selectie te maken vanuit de basislijst is de volgende afbakening toegepast. De indicator…

- sluit aan bij het thema en/of opgave van SAII
- heeft minimaal twee meetmomenten in looptijd SAII of wordt al langer gemeten
- gaat bij voorkeur over de einddoelgroep in plaats van de actor
- is relevant om ook langer dan de looptijd van het SAII te volgen

Door deze afbakening toe te passen is een eerste voorstel ontstaan met lange-termijn-indicatoren per thema. Het aantal indicatoren per thema dat werd beoogd varieerde van 3-5 tot 8-10. Dit was afhankelijk van het aantal opgaven binnen het thema. Daarbij hadden de Kernindicatoren Sport en Bewegen de voorkeur omdat hiervoor al cijfers worden gepubliceerd op de website (6). Dit eerste voorstel is vervolgens voorgelegd aan experts.

Toetsing bij experts
Een toetsing van het voorstel met indicatoren bij experts vond op meerdere momenten plaats. De *eerste versie* van het voorstel is voorgelegd aan de experts van het Mulier Instituut (MI) en het Kenniscentrum Sport & Bewegen (KCS&B) in een fysieke bijeenkomst georganiseerd door het MI en het RIVM. Zij kregen hierbij de basislijst per thema voorgelegd met daarbij het voorstel welke indicatoren wel en niet te volgen ten behoeve van SAII. Hierbij hadden de experts inzicht in de reden waarom een indicator niet in aanmerking zou komen als lange-termijn-indicator en welke onzekerheden er in beeld waren voor bepaalde indicatoren. Op deze manier werd een volledig beeld gegeven van de afwegingen en ter controle of de experts zich hier in kon vinden. In de bijeenkomst werd met name gediscussieerd over de relevantie van sommige reeds geselecteerde indicatoren en werd duidelijkheid gekregen over het structureel kunnen meten van indicatoren. Naar aanleiding van de reacties op het eerste voorstel zijn 1-2 indicatoren per thema afgevallen en 1-5 indicatoren toegevoegd per thema in de tweede versie van het voorstel.

De *tweede versie* van het voorstel is schriftelijk voorgelegd aan dezelfde experts van het MI en KCS&B per thema. Daarbij werd de expert van het MI ook gevraagd om de meetfrequentie van de indicator te controleren. De reacties hierop leidden tot aanscherping van de formulering van indicatoren of een bevestiging van de beschikbaarheid van cijfers in de looptijd van het SAII.

De *derde versie* van het voorstel is aan de themawerkgroepen voorgelegd. Voor de vijf sportparticipatie thema's was dit in een onlinebijeenkomst. Bij het thema Strategisch kader topsport werd schriftelijk feedback gegeven. Bij de onlinebijeenkomst gaven de auteurs van deze publicatie een introductie bij de lange-termijn-indicatoren en presenteerden het voorstel. Indien van toepassing, werden er ook specifieke

vraagstukken bij een indicator ter tafel gebracht. Naar aanleiding van de reacties vielen er voor enkele thema's indicatoren af of kwamen er indicatoren bij. Het afvallen van indicatoren gebeurde als er toch geen zekerheid bleek te zijn over de beschikbaarheid van structurele data of omdat het onderwerp als te beperkt relevant werd gezien door de groep (1-3 indicatoren per thema). Toevoeging van een indicator gebeurde als een onderwerp als zeer relevant werd beschouwd en dit structureel gemeten kon worden (1-2 indicatoren bij vier thema's).
Parallel aan het vaststellen van de lange-termijn-indicatoren heeft het RIVM een advies uitgebracht voor een vernieuwde set Kernindicatoren Sport en Bewegen (10). Deze indicatoren zijn uiteraard meegenomen in de gesprekken / schriftelijke ronde met de themawerkgroepen. In een aantal gevallen gaat het bij de nieuwe set Kernindicatoren om indicatoren die op dit moment nog niet beschikbaar zijn, maar naar verwachting wel binnen afzienbare tijd beschikbaar komen. Zodra cijfermatige informatie beschikbaar is voor deze Kernindicatoren wordt dit toegevoegd aan dit thema op de website www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord.

De themawerkgroep gaf bij de bijeenkomst ook aanvullende wensen aan voor indicatoren waarvoor op het moment nog geen structurele en representatieve cijfers beschikbaar zijn. Deze wensen zijn beschreven in de resultaten. Deze indicatoren zullen in eerste instantie niet worden opgenomen op de webpagina's voor het monitoren van het SAII. Wanneer gedurende de looptijd van de monitoring van het SAII voor deze indicatoren wel data beschikbaar komen kunnen de cijfers logischerwijs wel worden opgenomen binnen de website. Daarnaast dienen de aanvullende wensen ook ter inspiratie voor een eventueel derde sportakkoord.

Het definitieve voorstel met indicatoren werd per thema voor een laatste controle van formulering en databeschikbaarheid voorgelegd aan de expert bij het MI.

Resultaat

Per thema is beschreven wie/wat de beoogde einddoelgroep is. Het overzicht met te volgen lange-termijn-indicatoren is vervolgens vermeld in een tabel. Wanneer tijdens de bijeenkomsten aanvullende wensen naar voren zijn gekomen, worden deze onder de tabel beschreven.

Inclusie en Diversiteit
De einddoelgroep van het thema Inclusie en Diversiteit is de gehele bevolking en specifiek groepen in de bevolking met een achterstand in sport- en beweegdeelname (vanwege financieel, sociaal of praktische redenen en zij hebben betere begeleiding/toeleiding nodig). Voor dit thema worden negen indicatoren en drie Kernindicatoren gevolgd (Tabel 1).

Daarnaast sluiten twee nieuwe Kernindicatoren nauw aan bij dit thema. Deze gaan over: I) inclusie: de toegankelijkheid van de sport- en beweegomgeving, en II) diversiteit: de mate van afspiegeling van de samenleving onder sport/personen die voldoen aan de beweegrichtlijnen. Zodra cijfermatige informatie beschikbaar is voor deze Kernindicatoren wordt dit toegevoegd aan dit thema van het SAII.

Tabel 1 Indicatoren ten behoeve van thema Inclusie en Diversiteit in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Voldoen aan Beweegrichtlijnen (Kernindicator)	Gezondheidsenquête/ Leefstijlmonitor (CBS en RIVM)	Sinds 2001	X	X	X	X
Sportdeelname wekelijks (Kernindicator)	Gezondheidsenquête/ Leefstijlmonitor (CBS en RIVM)	Sinds 2001	X	X	X	X
Clublidmaatschap (Kernindicator) en sportbondleden	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)[1] en KISS (NOC*NSF)	Sinds 2012	X	X	X	X
Aantal aanvragen/ deelnames aan jeugd- en volwassenen fonds Sport en Cultuur	Jeugdfonds Sport & Cultuur, Volwassenenfonds Sport & Cultuur	Sinds 2018	X	X	X	X
Financiële kosten als ervaren drempel om actief te zijn/vanwege kosten niet (vaker) sporten en bewegen	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	-		X		X
Meemaken van discriminerende uitingen of kwetsende opmerkingen in de sport	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Op gemak voelen bij sportaanbieder (apart voor verenigingen en andere sportaanbieders)	Aanvullende Module Bewegen en Ongevallen van de Leefstijlmonitor (RIVM en CBS)	Sinds 2019	X		X	
Plezier bleven aan zelf sporten	Aanvullende Module Bewegen en Ongevallen van de Leefstijlmonitor (RIVM en CBS)	Sinds 2019	X		X	
Inzet buurtsportcoach voor specifieke doelgroepen en toeleiding inactieve mensen naar sport	VSG gemeentepanel, onderzoekpanel BRC, BRC-monitor en Onderzoekspanel BRC (Mulier Instituut)	Sinds 2019	X	X	X	X
Beleid op diversiteit in kaderfuncties bij verenigingen en bonden	MI-verenigingspanel (Mulier Instituut)[2]	Sinds 2018	X		X	
Diversiteit in kaderfuncties bij verenigingen en bonden (apart voor bestuur en trainers)	MI-verenigingspanel (Mulier Instituut)[2]	Sinds 2017	X		X	

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Aandacht bij sportaanbieders voor mensen die belemmeringen ervaren om te (gaan) sporten en bewegen	MI-verenigingspanel (Mulier Instituut)[2]	Sinds 2016	X		X	

[1]Deze bron wordt op termijn aangepast naar de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor (CBS en RIVM), cijfers jaarlijks beschikbaar vanaf 2015.
[2]Zodra cijfers beschikbaar zijn over Ondernemende Sportaanbieder worden deze cijfers ook gepubliceerd.

Aanvullende wensen
Voor het thema Inclusie en Diversiteit gaat om de volgende gewenste indicatoren:

- Een indicator over het bereik van BRC functionarissen, omdat dit meer informatie geeft dan de indicator over inzet van BRC functionarissen om specifieke groepen (bv inactieve personen) te bereiken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aantal unieke personen dat deelneemt aan activiteiten georganiseerd door BRC functionarissen en of zij doorstromen naar regulier sportaanbod. De data die op dit moment hierover jaarlijks beschikbaar is, is gebaseerd op een grove inschatting door gemeenten (11). Zodra structureel cijfers beschikbaar komen van grotere betrouwbaarheid (bv. op basis van registratie data) kan dit als indicator toegevoegd worden aan de indicatorenlijst voor dit thema.
- Een indicator over het beleid van gemeente voor fysieke toegankelijkheid van sportaccommodaties, omdat fysieke toegankelijkheid als onderwerp nog ontbreekt in de indicatorenlijst. Zodra cijfers hierover beschikbaar komen kan dit als indicator worden toegevoegd aan de indicatorenlijst voor dit thema.

Sociaal veilige sport
De einddoelgroep van het thema Sociaal veilige sport zijn sporters, functionarissen (vrijwilligers en betaalde krachten) en toeschouwers, zij ervaren sociale veiligheid in de sport. Voor dit thema worden vier indicatoren en twee Kernindicatoren gevolgd (Tabel 2).

Tabel 2 Indicatoren ten behoeve van thema Sociaal veilige sport in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Sportklimaat Veilig voelen – aandeel dat zich veilig voelt bij sportwedstrijden (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Sportklimaat Veilig voelen – wangedrag meemaken in de sport (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Aandeel sporters dat (zeer) tevreden is met hoe trainer/instructeur omgaat met onwenselijk gedrag[1]	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2018		X[1]		X[1]

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Sportwedstrijden met negatieve gedragingen (in teamsport)	SportklimaatApp (Mulier Instituut)[2]	Sinds 2017	X	X	X	X
Aandeel sportaanbieders met een beleid om VOG aan te vragen voor bestuursleden, trainers en coaches[3]	MI-verenigingspanel (Mulier Instituut)[4]	Sinds 2019		X		X
Aandeel sportaanbieders met een vertrouwens-contactpersoon[3]	MI-verenigingspanel (Mulier Instituut)[4]	Sinds 2019		X		X

[1]Onder voorbehoud: dit onderwerp wordt mogelijk uitgevraagd in de Vrijetijdsomnibus vanaf 2024. Of de noodzakelijke aanpassing van de vragenlijst hiervoor doorgevoerd wordt is pas zomer 2024 bekend.
[2]Vanaf 2025 worden negatieve gedragingen alleen gemeten bij de sport voetbal en hockey.
[3]Deze indicator gaat niet over de einddoelgroep, wel is het relevant bevonden voor het behalen van doelstellingen van het SAII en de lange-termijn. Tevens is dit een voortgangsindicator.
[4]Zodra cijfers beschikbaar zijn over Ondernemende Sportaanbieder worden deze cijfers ook gepubliceerd.

Aanvullende wensen
Door de themawerkgroep Sociaal veilige sport werd de wens uitgesproken voor een indicator over het aandeel sportaanbieders dat voldoet aan de vier basiseisen van sociale veiligheid. Deze indicator gaat niet over de einddoelgroep, maar werd wel relevant bevonden om ook op de lange termijn te volgen. De vier basiseisen zijn:

- Gebruik de Regeling Gratis VOG
- Opstellen en communiceren van de gedragscode sport
- Vertrouwenscontactpersoon aanstellen
- Cursus of e-learning voor trainers-coaches

NOC*NSF werkt op dit moment aan de Monitor Basiseisen Sociale Veiligheid, waarin verenigingen kunnen aangeven met welke van de vier basiseisen zij actief aan de slag zijn en aan welke zij voldoen voor het creëren van een sociaal veilige sportomgeving. Eén van de voordelen van de Monitor Basiseisen is het inzichtelijk kunnen maken waar sportverenigingen ondersteuning bij kunnen gebruiken en daarmee gemeenten een beeld geven waarmee en hoe deze ondersteuning te bieden. Het instrument is in eerste instantie dus niet bedoeld als handhavingstool, en op dit moment ook niet geschikt voor dit doeleinde. Het dashboard wordt nu op relatief kleine schaal gebruikt en geeft dus nog een zeer beperkt beeld. De geringe hoeveelheid data maakt dat het op dit moment niet mogelijk is om deze indicator op te nemen in het voorstel. Het RIVM en NOC*NSF zullen over een jaar opnieuw kijken naar de ontwikkelingen van dit instrument en, mits het bereik groter geworden is, samen bepalen of en hoe er een indicator uit deze data kan worden afgeleid.

Vitale sportaanbieders
De einddoelgroep van het thema Vitale sportaanbieders is de sportaanbieder, dat zij vitaal is om voor de bevolking sport- en beweegactiviteiten te organiseren (met betrekking tot kwaliteit kader, clubondersteuning, uitvoeringskracht en match vraag en aanbod). Bij de andere thema's is de sportaanbieder vaak één van de actoren/intermediaire partners (directe invloedsfeer). Bij dit thema zijn zij dit deels ook, maar zijn zij ook de einddoelgroep zijn van het thema. Voor dit thema worden zeven indicatoren en één Kernindicator gevolgd (Tabel 3).

Daarnaast sluiten twee nieuwe Kernindicatoren nauw aan bij dit thema. Deze gaan over: I) de organisatiekracht van sportaanbieders, en II) de mate waarin sportaanbieders voldoen aan de code goed bestuur. Zodra cijfermatige informatie beschikbaar is voor deze Kernindicatoren wordt dit toegevoegd aan dit thema van het SAII.

Tabel 3 Indicatoren ten behoeve van thema Vitale sportaanbieders in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Tevredenheid met Sport- en beweegaanbod door de bevolking (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Vitale Sportaanbieders	MI verenigingspanel (Mulier Instituut)[1]	Sinds 2016		X		X
Open Sportaanbieders	MI verenigingspanel (Mulier Instituut)[1]	Sinds 2016		X		X
Samenwerkingen van sportverenigingen en ondernemende sportaanbieders met ander aanbieders, zorg, onderwijs, wijk/buurt, gemeente	Sportverenigingen: MI Verenigingspanel en Ondernemende sportaanbieders: Peiling Ondernemende Aanbieders (Mulier Instituut)	Sinds 2008 verenigingen, 2019 ondernemende aanbieders	X	X	X	X
Aandeel van de sportaanbieders dat aangeeft voldoende vrijwilligers/geschoolde trainers/bestuursleden te hebben (omvang vrijwillig kader)	MI verenigingspanel (Mulier Instituut)[1]	Sinds 2018		X		X
Opleiding voor sportkader – mate waarin deskundigheidsbevordering/ bijscholing plaats heeft gevonden	MI verenigingspanel (Mulier Instituut)[1]	Sinds 2019		X		X
Aandeel vrijwilligers met een sport gerelateerde opleiding (beroepsopleiding, trainersopleiding, cursus)[2]	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	-		X		X
Innovatie score van de sportsector	Sportinnovatiemonitor (UvA en MI betrokken)	Sinds 2021		X		

[1]Zodra cijfers beschikbaar zijn voor Ondernemende Sportaanbieder worden deze ook als bron meegenomen.
[2]Onder voorbehoud: dit onderwerp wordt mogelijk uitgevraagd in de Vrijetijdsomnibus vanaf 2024. Of de noodzakelijke aanpassing van de vragenlijst hiervoor doorgevoerd wordt is pas zomer 2024 bekend.

Aanvullende wensen
Door de themawerkgroep Vitale sportaanbieders werd de wens kenbaar gemaakt voor een indicator over bestuurders bij een sportaanbieder en financiële gegevens van sportaanbieders. Dit heeft geresulteerd in een uitbreiding van de indicator over de

omvang van het vrijwillig kader. Hierbij wordt aan de verenigingen specifiek gevraagd of zij voldoende bestuursleden hebben, dit geeft een indicatie of het bestuur op orde is. Voor het in beeld brengen van de financiële situatie bij sportaanbieders is nog geen geschikte bron op het oog en is de vraag nog open welke informatie precies relevant is om te volgen over tijd. Het Mulier Instituut heeft aangegeven te werken aan de ontwikkeling van een indicator voor financiële weerbaarheid van sportverenigingen. Zodra de invulling en meetfrequentie hiervan bekend is, kan deze indicator worden toegevoegd aan de indicatorenlijst voor dit thema.

Vaardig in bewegen
De einddoelgroep van het thema Vaardig in bewegen zijn kinderen (specifiek hun: motorische vaardigheden, ontdekken van kansen sporten en bewegen, en bewegen bij jongste jeugd) en jongeren (sportdeelname en uitval); scholen en kinderdagverblijven spelen hierbij een belangrijke rol. Voor dit thema worden vijf indicatoren en drie Kernindicatoren gevolgd (Tabel 4).

Tabel 4 Indicatoren ten behoeve van thema Vaardig in bewegen in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Sportdeelname wekelijks door jongeren van 4-18 jaar (Kernindicator)	Gezondheidsenquête/ Leefstijlmonitor (CBS en RIVM)	Sinds 2016	X	X	X	X
Clublidmaatschap (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)[1]	Sinds 2012		X		X
Ingeroosterde lestijd voor bewegingsonderwijs in primair- en speciaal onderwijs (Kernindicator)	Monitor bewegingsonderwijs en sport (Mulier Instituut)	Sinds 2012 PO, 2014 S(B)O	X	X		
Het aandeel van de scholen in het primair onderwijs dat vakleerkracht en/of groepsleerkracht met bevoegdheid inzet	Monitor bewegingsonderwijs en sport primair onderwijs (Mulier Instituut)	Sinds 2012	X	X		
Het aandeel scholen dat wekelijks buitenschoolse sport- en beweegactiviteiten aanbiedt	Monitor bewegingsonderwijs en sport primair onderwijs en speciaal basisonderwijs (Mulier Instituut)	Sinds 2012 PO, 2014 S(B)O	X	X		
Gebruik van leerlingvolgsysteem door basisscholen voor bewegingsonderwijs	Monitor bewegingsonderwijs en sport primair onderwijs (Mulier Instituut)	Sinds 2012	X	X		
Beweeggedrag kinderen jonger dan 4 jaar	Aanvullende Module Bewegen en Ongevallen van de Leefstijlmonitor (RIVM en CBS)[2]	Sinds 2019	X		X	

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Hoe belangrijk ouders buitenspelen, sport, en gymles door vakleerkracht, voor hun kind vinden	Aanvullende Module Bewegen en Ongevallen van de Leefstijlmonitor (RIVM en CBS)	Sinds 2019	X		X	

[1]Deze bron wordt op termijn aangepast naar de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor (CBS en RIVM), cijfers zijn dan jaarlijks beschikbaar vanaf 2015.
[2]Vraagstelling wordt mogelijk aangepast/verbeterd voor meetjaar 2025, daardoor zijn cijfers van 2025 niet met eerdere data te vergelijken.

Aanvullende wensen
Bij het overleg met de themawerkgroep Vaardig in bewegen zijn wensen voor additionele indicatoren kenbaar gemaakt. Voor deze indicatoren is nog geen structurele bron beschikbaar voor cijfers in de looptijd van de monitoring van het SAII. Daarom staan deze niet in het voorgaande overzicht. Het gaat om de volgende gewenste indicatoren:

- Een indicator over de motorische vaardigheden van kinderen. Dit onderwerp is onderdeel van het advies dat het RIVM heeft uitgebracht over een vernieuwde set Kernindicatoren Sport en Bewegen. Om tot een kerncijfer te komen zijn vervolgstappen noodzakelijk (10). Wanneer deze stappen gezet zijn en landelijk representatieve cijfers beschikbaar komen, dan is dit ook een relevante indicator voor het thema Vaardig in bewegen binnen het Sportakkoord II.
- Een indicator over buitenspelen (bijv. aantal uren per week), omdat dit een belangrijke beweegactiviteit is voor kinderen. Het Mulier Instituut heeft een vragenlijst voor buitenspelen ontwikkeld. Deze vragenlijst met bijbehorend monitoringsvoorstel wordt in voorjaar/zomer 2024 gepubliceerd. Zodra er inzicht is in welke dataverzameling de vragenlijst wordt ingezet en de meetfrequentie, kan deze indicator worden toegevoegd aan de indicatorenlijst voor dit thema.
- Een indicator over het aandeel kinderdagopvanglocaties met beleid om bewegen te stimuleren, omdat de kinderdagopvang een plek is waar veel kinderen naar toe gaan. Tot op heden is er slechts een eenmalige meting geweest, maar het Mulier Instituut werkt aan een methode om herhaaldelijke metingen uit te voeren middels een Monitor Kinderopvang. Zodra de invulling en frequentie hiervan bekend is, kan deze indicator worden toegevoegd aan de indicatorenlijst voor dit thema. Dit is naast een lange-termijn-indicator ook een voortgangsindicator.
- Een indicator over het aandeel JGZ-consulten waarbij voldoende aandacht is voor sport en bewegen, omdat JGZ-consulten (bijna) alle kinderen in Nederland een aantal keer gedurende de eerste levensjaren zien. Er is voor deze indicator echter geen structurele data beschikbaar, waardoor deze op dit moment niet gevolgd kan worden. Dit is naast een lange-termijn-indicator ook een voortgangsindicator.

Ruimte voor sport en bewegen
De einddoelgroep van het thema Ruimte voor sport en bewegen is dat er voor de bevolking (gebruiker) ruimte is om te sporten en te bewegen, dat hiervoor een toegankelijke sportinfrastructuur en een beweegvriendelijke omgeving aanwezig is. Voor dit thema worden drie indicatoren en drie Kernindicatoren gevolgd (Tabel 5).

Tabel 5 Indicatoren ten behoeve van thema Ruimte voor sport en bewegen in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
Beweegvriendelijke omgeving (Kernindicator)	Diverse bronnen (Mulier instituut)	Sinds 2020	X		X	
Tevredenheid met sport en beweegmogelijkheden in de buurt (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking door Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Dichtheid sportaccommodaties (Kernindicator)	DSA (Mulier Instituut)	Sinds 2015		X		X
Gemiddelde afstand over de weg tussen huis en sportaccommodatie	DSA (Mulier Instituut)	Sinds 2015		X		X
Bezettingsgraad van sportaccommodaties[1]	Combinatie van DSA, (Mulier instituut) en KISS (NOC*NSF)	Sinds 2023		X		X
Aantal hectares bodemgebruik voor sport	Bodemgebruik cijfers (CBS)	Sinds 2015	X[2]	X[2]	X[2]	X[2]

[1]Door het werkveld sport wordt beoogd om dat de bezettingsgraad van sportaccommodaties te optimaliseren. Deze indicator voor bezettingsgraad neemt op dit moment alleen de activiteiten van sportverenigingen mee bij sportaccommodaties zoals hockey- en voetbalvelden. Het is de wens om dit in de toekomst uit te breiden met ook het gebruik van deze accommodaties door bijvoorbeeld ondernemende sportaanbieders of maatschappelijke organisaties.
[2]Het publicatiejaar is 3 jaar na het desbetreffende meetjaar.

Aanvullende wensen

Uit de gesprekken met de betrokken experts van het Mulier Instituut, Kenniscentrum Sport & Bewegen en de themawerkgroep Ruimte voor sport en bewegen bleek een aanvullende wens te zijn voor een indicator over de (sociaal) maatschappelijke waarde van de sportinfrastructuur. Maatschappelijk waarde is een breed begrip en een sportaccommodatie en/of sportaanbieder kan hier op verschillende wijze een bijdrage aan leveren. Echter maakt deze verscheidenheid het lastig om een meetbare indicator te formuleren en op dit moment zijn daar nog geen cijfers voor beschikbaar. In het indicatorenplan is het dan ook niet opgenomen als een te volgen indicator. Het is wel de wens binnen het werkveld om hier in de toekomst cijfermatig inzicht in te geven en dit te volgen over tijd.

Strategisch kader topsport
De einddoelgroep van het thema Strategisch kader topsport zijn de topsporter en hun begeleiders (hun welzijn, het werkklimaat) en de bevolking (het bereik van de waarde van topsport). Voor dit thema worden vier indicatoren en vier Kernindicatoren gevolgd (Tabel 6).

Tabel 6 Indicatoren ten behoeve van thema Strategisch kader topsport in het Sportakkoord II (indicatornaam, bron (partij), beschikbaarheid trend cijfers, verwachte publicatie van cijfers)

Indicator	Bron (data leverende partij)	Trend cijfers	Volgende cijfers verwacht ter publicatie			
			2024	2025	2026	2027
De plaats van Nederland op de internationale medaillespiegel, Olympische en Paralympische sporten (Kernindicator) en medailles per sport	Infostrada Statistics bv/Gracenote Global Sports Data (NOC*NSF)	Sinds 2001	X	X	X	X
Volgen van topsport via media (Kernindicator)	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking Mulier Instituut)	Sinds 2012		X		X
Bezoeken van topsportwedstrijden en evenementen (Kernindicator)[1]	Vrijetijdsomnibus (CBS, bewerking Mulier Instituut)	-		X[1]		X[1]
Topsportomgeving beoordeling door topsporters (nieuwe Kernindicator)	Topsport in Nederland (TiN, Mulier Instituut) dataverzameling onder topsporters	-		X		X
Gemiddeld rapportcijfer voor het welzijn van topsporters en coaches (apart voor lichamelijk welzijn en mentale gezondheid)	Topsport in Nederland (TiN, Mulier Instituut) dataverzameling onder topsporters en coaches	-		X		X
Het aandeel bevolking dat trots is op Nederlandse topsport prestaties	Topsport in Nederland (TiN, Mulier Instituut) dataverzameling onder de bevolking	-			X	
Plezier bleven aan sport volgen in media en wedstrijd bezoek	Aanvullende Module Bewegen en Ongevallen van de Leefstijlmonitor (RIVM en CBS)	Sinds 2019	X		X	
Het aantal behaalde Europese titels door Nederlanders per kalenderjaar (alle sporten)	Infostrada Statistics bv/Gracenote Global Sports Data (NOC*NSF)	-		X	X	X

[1]Onder voorbehoud: De huidige Kernindicator is nog niet geschikt om onderscheid te maken tussen top- en breedtesport. Of de noodzakelijke aanpassing van de vragenlijst hiervoor doorgevoerd wordt is pas zomer 2024 bekend.

Conclusie

Per thema zijn 5-13 lange-termijn-indicatoren vastgesteld ten behoeve van de monitoring van het SAII). De bijbehorende cijfers worden door het RIVM van juni 2024 tot en met december 2027 doorlopend gepubliceerd op de website www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord. Dit overzicht geeft een breed cijfermatig en up-to-date inzicht in thema's/opgaven van het SAIII.

Referentielijst

1. Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport. Hoofdlijnen Sportakkoord II: Sport versterkt. Den Haag; 2022.
2. Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport. Nationaal Sportakkoord. Den Haag; 2018.
3. Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport. Werkplan Sportakkoord II Van Hoofdlijnen naar uitvoering. Den Haag; 2024.
4. Hoogendam A, Kusters A, Duijvestijn M. Monitorplan Sportakkoord II: versie 2. Utrecht: Mulier Instituut; 2024.
5. Earl S, Carden F, Smutylo T. Outcome mapping: Building learning and reflection into development programs: IDRC, Ottawa, ON, CA; 2001.
6. RIVM. Overzicht Kernindicatoren sport en bewegen 2024 [cited 2024 mei]. Available from: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren.
7. RIVM. Overzicht kaarten sport en bewegen 2024 [cited 2024 mei]. Available from: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten.
8. RIVM. Monitoring Nationaal Sportakkoord 2024 [cited 2024 mei]. Available from: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/beleid/sportakkoord.
9. Duijvestijn M, Wendel-Vos G. Data-infrastructuur Sport en Bewegen: de totstandkoming van een thematische indeling voor indicatoren. RIVM; 2023. Report No.: 2022-0220.
10. Duijvestijn M, van Mourik-Boelema M, van der Vegt A, Wendel-Vos G. Adviesrapport: vernieuwde set Kernindicatoren Sport en Bewegen. Bilthoven: RIVM; 2024. Report No.: RIVM-2023-0464.
11. Heijnen E, Van Stam W, Gómez Berns A, Vrieswijk S. Monitor brede regeling combinatiefuncties 2022. Utrecht: Mulier Instituut; 2022.

Dit document is op 4 september 2025 technisch aangepast ter verbetering van de digitale toegankelijkheid. De inhoud en vormgeving zijn ongewijzigd.